

Právo v pojišťovnictví

Změny zákonů zahlcují pojišťovny

„Potřeby klientů musí stranou. Regulujeme.“ Tak by se dalo shrnout současné dění v pojišťovacím sektoru.

- ALŽBĚTA VEJVODOVÁ

Koncem září nabyl účinnosti zákon o pojišťovnictví, který do tuzemského právního řádu přináší mimo jiné nové požadavky na kapitálovou přiměřenost pojišťoven, a od prosince ho budou následovat nová pravidla pro odměňování zprostředkovatelů. V Bruselu i na domácí politické scéně se už ale připravují další novinky, které pravidla pro pojišťovací sektor znovu přenastaví.

„Nyní probíhá implementace takzvané směrnice IDD a vzniká nový zákon o distribuci v pojišťovnictví, který nahradí zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích,“ připomněla v panelové diskusi pořádané vydavatelstvím Economía náměstkyně ministra financí Lenka Jurošková.

Brusel se v rámci nového kola regulace pokouší minimalizovat riziko střetu zájmů při prodeji pojištění. Zprostředkovatelé a prodejci pojistek by proto měli své klienty automaticky informovat o tom, kdo je platí. Změny se pod taktovkou IDD dotknou také internetových srovnávačů, které zatím stály mimo legislativní regulaci.

Byznys na druhé koleji

Pro pojišťovny není nové kolo regulace nijak příznivou zprávou. „Tak jako v každé jiné regulované oblasti i v pojišťovnictví častá změna legislativních podmínek

► **Regulatorní rámec bude mít v horizontu tří až pěti let největší vliv na rozvoj pojišťovacího sektoru, tvrdí člen bankovní rady ČNB.**

neprispívá k právní jistotě a předvídatelnosti práva,“ zdůraznila vedoucí oddělení legislativy a práva České asociace pojišťoven Zuzana Hlaváčková.

Že sektor nyní čeká bouřlivé období, připouští i zástupci České národní banky. „V horizontu tří až pěti let bude mít největší vliv na rozvoj pojišťovacího sektoru právě regulace a regulatorní rámec,“ tvrdí člen bankovní rady ČNB a expert v oblasti pojišťovnictví Tomáš Nidetzký.

Právě vysoká frekvence, s níž se nové a nové regulatorní požadavky na pojišťovny valí, může pro pojišťovací sektor znamenat nebezpečí. „V momentě, kdy přijde nová regulace, v korporacích nastává prioritizace a projekty s regulatorní prioritou tak předběhnou všechny ostatní.

sklepání nové projekty, byť mohou být dobré, se nemůžou dostat,“ varuje Nidetzký, který před svým nástupem do ČNB letos v květnu zastával post generálního ředitele obchodu pro ČR v pojišťovně NN.

I jedna nová směrnice přitom může znamenat přenastavování procesů, které zabere roky. Tak například na implementaci požadavků směrnice Solvency II – do českého právního rámce vtělené pomocí novely zákona o pojištnictví – se pojišťovací domy připravovaly od roku 2013. Splnit musely nové požadavky na kapitálovou přiměřenost, přenastavit musely své vnitřní řídicí a kontrolní systémy. Novinkou je také zcela nové pojetí rizik.

„Je to obrovská změna. Místo starého konceptu, kde se Solvency I soustředila výhradně na pojistné riziko, Solvency II přináší požadavek, aby se pojišťovna byla schopná podívat sama na sebe, jakým rizikům je vystavena a jakým způsobem je schopná ta rizika řídit,“ popisuje ředitelka sekce regulace a dohledu nad pojišťovnami ČNB Zuzana Silberová.

Zdržení kvůli provizím

Tuzemští zákonodárci navíc pojišťovnám přípravu na Solvency II opepřili. K požadavkům z Bruselu se totiž rozhodli „přilepit“ ještě novou regulaci provizí prodejců životního pojištění. Chtěli tím zabránit tzv. překlápění smluv, tedy jejich vypovídání po výrazně kratší době, než na kterou byly původně uzavřeny. Předčasná vypovídání pojistek, k němuž klienty motivovali někteří zprostředkovatelé, totiž připravovala spotřebitele o peníze.

Podle nové právní úpravy budou zprostředkovatelé ručit za smlouvu pět let. Pokud se ji tedy klient po 1. prosinci rozhodne vypovědět dříve, budou muset prodejci vrátit šedesátinu své provize za každý měsíc, který do pěti let chybí. Měla by se tak zvýšit jejich motivace nabízet takové produkty, kterých se zákazníci nebudou chtít brzy zbavit. Pojišťovny si pak nově budou moci při předčasném ukončení pojistky odečíst jen poměrnou část nákladů, které jim v souvislosti s jejím uzavřením vznikly. To by mělo znamenat další peníze navíc pro klienta.

Zdánlivě jednoduchá novinka ale rozpoutala spory v koalici i na ministerstvu financí a loni v červnu vyústila ve stažení původních novel o pojištnictví a pojišťovacích zprostředkovatelích z jednání sněmovny. Překlopení Solvency II do českého právního řádu se tím oddálilo o rok, a pojišťovny tak šly do finální fáze přípravy naslepo.

Paradoxem přitom je, že k výslednému efektu rozložení výplaty provizí, na němž tuzemští zákonodárci tak lpěli,

se řada expertů staví skepticky. „Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích nevnímám jako zásadně přínosnou pro spotřebitele. Pokud nebude existovat registr pojistných smluv, aby mohla ČNB kontrolovat, jestli se smlouvy nepřeklápí, pokud nebude napsané ve smlouvách, kolik klient zaplatí jako odměnu externí síti, tak jakákoliv úprava je naprosto zbytečná,“ míní Adam Vrbecký, managing partner M.B.A. Legal, která mimo jiné zastupuje pojišťovny ve sporech o dlužné pojistné.

➤ Brusel tlačí na posilování stability a ochrany proti cyklickým výkyvům.

Pojišťovny to bude stát peníze a odrazí se to i v produktové nabídce.

U většiny špatných smluv jde podle něj spíš o to, že člověk neví, co mu prodejce dává k podpisu. „Řešili jsme případ, kdy muž uzavřel rodinnou pojistku, ačkoliv byl sám a bezdětný,“ popisuje advokát. Setkal se také s dlužníky, kteří si sjednali investiční životní pojištění a přitom věřili zprostředkovateli, který tvrdil, že jde o spoření na vkladní knížku. A tomu ani nová právní úprava nezabrání.

Pochybnosti o finální podobě novely připustila ostatně i náměstkyně ministra financí Jurošková: „Cesta k nalezení kompromisu byla dlouhá. Původně měla novela obsahovat víc.“

Totéž se ale dá říct i o zbrusu nové dávkce regulace – evropské směrnici IDD, na níž EU pracuje od roku 2012. „Směrnice jako celek je poměrně obecná, a člověk se tak neubrání otázce – co na tom tak dlouho vymýšleli,“ prohlásila expertka na pojišťovací trh Kateřina Lhotská.

I to je jeden z důvodů, proč ani aktuální kolo regulace zřejmě nebude poslední. Podle Vladimíra Příkryla, vrchního ministerského rady se zaměřením na legislativu v oblasti pojištnictví, musí sektor ze strany EU počítat například s dalším tlakem na posilování stability a ochrany proti cyklickým výkyvům. „To samozřejmě bude mít vliv na náklady pojišťoven a odrazí se i na produktech,“ očekává Příkryl. A pojišťovnám radí, aby novinky sledovaly, už když se o nich jedná v Bruselu. Ve chvíli, kdy se schválená směrnice překlápí do českých zákonů, je už na jakékoliv argumenty – byť racionální a logické – pozdě.